

FRA GRUNDTVIG-LITTERATUREN

Grundtvigs Sang-Værk. Sjette Bind, Hefte 1: Varianter og Noter til Bind 1 og 2. — Det Danske Forlag 1956. — 180 s.

Den nye udgave (1944 ff.) af N. F. S. Grundtvigs samlede salmer og andre kristelige digte er nu naaet til sjette og sidste bind, som efter planen skal indeholde varianter og noter til de fem foregaaende bind. Paa grund af stoffets omfang har man maattet udsende bindet i tre dele eller hæfter, hvoraf hidtil det første er udkommet (i 1956), og som i korthed skal omtales i det følgende.

Delingen har sin aarsag i selve udgave-planen. Man har valgt at lade de fem foregaaende bind indeholde teksterne alene og har gemt varianter, oplysninger m. m. til sidste bind, en fremgangsmaade, der vistnok ikke uden videre er den heldigste. Man kunde ogsaa — og maaske bedre — have meddelt varianterne som fodnoter til hvert digt (eller umiddelbart efter hvert digt), og sjette bind kunde da alene have været helliget oplysningerne, som derved havde faaet mere plads og kunde være blevet udsendt paa een gang. Desuden vilde denne adskillelse af varianter og kommentarer maaske litterært have været rigtigere. Som udgaven nu er, har det været nødvendigt ikke alene at udsende sjette bind stykkevis, men ogsaa at trykke det med tæt sats i petit, med udstrakt brug af forkortelser og den størst mulige koncentration i oplysningerne, noget, der ikke just letter bogens brug.

Men naar denne (uvæsentlige) indvending er fremført, maa man sige, at pastor *Uffe Hansen*, som er hovedmanden bag udgaven, her har præsteret et arbejde, der ikke kan paaskønnes højt nok. Fremskridtet fra Jens Kristian Madsens gamle variantapparat i udgaven fra 1870'erne er meget iøjnefaldende, først og fremmest derved, at udgiveren har taget fuldt hensyn til de bevarede haandskrifter, som Madsen i sit apparat til de her kommenterede bind (Kirke-Sangværket 1837 og Skole-Sangværket 1870) ikke ses at have benyttet. Et kæmpearbejde er nedlagt i dette variantapparat. Dertil kommer de overalt givne oplysninger om, hvor kilderne er at finde til de af Grundtvig oversatte eller bearbejdede salmer. Udgiveren har her bestræbt sig for saa vidt muligt at finde frem til de udgaver, som *vides at have været i Gr.s eje eller tilgængelige for ham* (jf. forordet p. 1), et punkt, som man forøvrigt nok kunde ønske at faa nærmere oplyst. Forkortelseslisten, som er det sted, man i den henseende vilde ty til, er i udpræget grad bestemt for indviede, — for dem, der i forvejen er inde i de grundtvigske salmers udgivelseshistorie — og giver derfor paa dette punkt ikke den rigtige vejledning. Men den kommer maaske i et af de følgende hæfter. Men bortset herfra opdager man hurtigt, at her er ydet et arbejde, som ikke mindst litteraturforskere vil takke Uffe Hansen meget for. Specielt maa der peges paa hans opdagelse af kilderne til Grundtvigs *græske* salmeoversættelser, idet Gr. i sine egne noter til disse salmer kun

gav meget sparsomme oplysninger herom. (Uffe Hansen gav i sin tid i Grundtvig-Studier (1953, s. 69 ff.) en fængslende fremstilling af, hvorledes han fandt frem til de græske salmer, som Gr. benyttede). Til hver salme meddeles endvidere kortfattede forklaringer paa sjældne ord eller dunkle hentydninger, desuden henvisninger til bibelsteder i salmerne. Saavidt undertegnede véd, er det pastor *Th. Balslev*, som især har ansvaret for disse udmærkede bibelhenvisninger, der vil spare fremtidige forskere for meget slid. I det hele lægges der først med denne udgave et virkeligt grundlag for udforskningen af Gr.s salmer, et omraade, der trods den store litteratur om disse langtfra er opdyrket endnu. Det kan tilføjes, at der i noterne til hver salme ogsaa gives henvisninger til denne litteratur (for saa vidt vedkommende salme er behandlet i denne), hvad der yderligere gør notebindet overordentlig brugbart. Der er saaledes god grund til at lykønske dansk Grundtvigforskning med denne udgave, hvis første notebind har vist sig saa lovende.

Steen Johansen.

Prøve på en amerikansk Grundtvig-udgave.

Selections from »SHALL THE LUTHERAN REFORMATION REALLY BE CONTINUED?« Translated by *Valdemar S. Jensen*, ed. by *Einar Anderson*, New York, 1956.

I løbet af de sidste få år er tre bøger om Grundtvigs liv og gerning blevet udgivet i Amerika, nemlig *Llewellyn Jones'* oversættelse af *Hal Kochs* biografi (1952) og »N. F. S. Grundtvig. An American Study« af dr. *Ernest D. Nielsen* (1955) samt »Danish Rebel. The life of N. F. S. Grundtvig« af dr. *Johannes Knudsen* (1955). De to sidstnævnte bøger blev omtalt her i »Grundtvig-Studier« (1956, s. 95 f. og 105).

Et andet tegn på voksende interesse for Grundtvig i Amerika er en artikelrække af pastor *Einar Anderson*, Immanuel Lutheran Church, Troy, New York, i tidsskriftet »Lutheran Tidings« i efteråret 1956, hvori det udtales, at det nu er på høje tid, at oversættelser af Grundtvigs hovedværker eller i det mindste af uddrag deraf bliver tilgængelige for den amerikanske læseverden.

Kort efter sin fremsættelse af dette ønske erfarede pastor *Anderson*, at en betydelig arbejdsindsats i denne retning allerede forelå, idet pastor *Valdemar S. Jensen*, som er ordinator for »The American Evangelical Lutheran Church«, har foretaget oversættelse bl. a. af hele Grundtvigs afhandling: »Skal den Lutherske Reformation virkelig fortsættes?«

Et duplikeret udtog af denne oversættelse er nu udsendt — som pastor *Anderson* i sin indledning skriver — »as a kind of »sample« and »advertisement« in the hope that interest will be awakened in some quarters in the rather unique contribution from within the Lutheran tradition made by this great personality«.

Som nævnt andetsteds her i årbogen (s. 24) har planen om en oversættelse til engelsk af et udvalg af Grundtvigs værker været drøftet af Grundtvig-Selskabet, som meget gerne vil yde sin medvirkning, når denne påkrævede udgave skal tilrettelægges. Fra Selskabets side må man derfor hilse det initiativ, som *Einar Anderson* har taget, med glæde.

Henning Høirup.